

Форма протокола общественных слушаний

1. Наименование местного исполнительного органа административно-территориальной единицы (областей, городов республиканского значения, столицы), на территории которого осуществляется деятельность, или на территорию которого будет оказано влияние:

ГУ "Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Алматинской области"

2. Предмет общественных слушаний: раздел «Охрана окружающей среды» к проекту «Нормативы допустимых выбросов» Раздел «Охраны окружающей среды» для разработки месторождения песчано-гравийной смеси «Каратал-1»; расположенном в Ескельдинском районе Алматинской области; *(полное, точное наименование рассматриваемых проектных материалов)*

3. Наименование уполномоченного органа в области охраны окружающей среды или местного исполнительного органа области, городов республиканского значения, столицы, в адрес которого направлены материалы, выносимые на общественные слушания.

ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования по Алматинской области», Алматинская область, 040000, город Талдыкорган, улица Кабанбай Батыра, № 26.

4. Местонахождение намечаемой деятельности: месторождения песчано-гравийной смеси «Каратал-1»; расположенном в Ескельдинском районе Алматинской области (проектное наименование), координаты проектируемого объекта: Северная широта 44°53'13", Восточная долгота 78°41'08" *(полный, точный адрес, географические координаты территории участка намечаемой деятельности)*

5. Наименование всех административно-территориальных единиц, затронутых возможным воздействием намечаемой деятельности:

Алматинская область, Ескельдинский район, Туленгутский с.о., с. Жендык, *(перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности и на территории которых будут проведены общественные слушания)*

6. Реквизиты и контактные данные инициатора намечаемой деятельности:

«Болашак-БСЕ», Республика Казахстан, Алматинская область, город Текели, улица Каратал здание 349 А, почтовый индекс 041705, БИН 990140005335

ИИК KZ278562203110171216, БИК KСJBKZKX

БАНК АО «Банк Центр Кредит» в г. Талдыкорган

БИН банка: 980640000093

руководитель: Бельдебек Болат Далабаевич, тел.: 87017824400, электронный адрес: bolashak-bse2020@mail.ru

(в том числе точное название, ведомственная подчиненность, юридический и фактический адрес, БИН, ИИН, телефоны, факсы, электронные почты, сайты и другую информацию)

7. Реквизиты и контактные данные составителей отчетов о возможных воздействиях, или внешних привлеченных экспертов по подготовке отчетов по стратегической экологической оценке, или разработчиков документации объектов государственной экологической экспертизы. ТОО НПЦ «Экология», БИН: 990740003013, юридический адрес: г. Талдыкорган, ул. Шевченко 140, кв. 13 директор: Лучкин Анатолий Павлович, номер телефона: 87272413942, электронный адрес: ekolnpz@mail.ru

(в том числе точное название, ведомственная подчиненность, юридический и фактический адрес, БИН, ИИН, телефоны, факсы, электронные почты, сайты и другую информацию)

8. Дата, время, место проведения общественных слушаний (дата(-ы) и время открытого собрания общественных слушаний):

слушания проведены в режиме онлайн-конференции через платформу Zoom по ссылке: <https://us05web.zoom.us/j/83667400598?pwd=U0tBT0toZjRjQVJhK3VjTIRUaVR1UT09>

Идентификатор конференции: 836 6740 0598, Код доступа: r26msj.

дата, время начала регистрации участников -19 июля 2022 года, 15:00 часов по местному времени

время начала общественных слушаний-19 июля 2022 года, 15:00 часов по местному времени
(дата, время начала регистрации участников, время начала общественных слушаний, полный и точный адрес места проведения слушаний. В случае продления общественных слушаний указываются все даты)

9. Копия письма-запроса от инициатора намечаемой деятельности и копия письма-ответа местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы), о согласовании условий проведения общественных слушаний прилагается к настоящему протоколу общественных слушаний

10. Регистрационный лист участников общественных слушаний прилагается к настоящему протоколу общественных слушаний.

11. Информация о проведении общественных слушаний распространена на государственном и русском языках следующими способами:

1) 1 На Едином экологическом портале 14 июня 2022г.насайте <https://ecoportal.kz>
2) на официальном интернет-ресурсе местного исполнительного органа (областей, городов республиканского значения, столицы): 30 июня 2022г. на сайте <https://www.gov.kz/memleket/entities> ГУ«Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Алматинской области»

3) в средствах массовой информации, в том числе, не менее чем в одной газете, и посредством не менее чем одного теле-или радиоканала, распространяемых на территории соответствующих административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы), полностью или частично расположенных в пределах затрагиваемой территории, не позднее чем за двадцать рабочих дней до даты начала проведения общественных слушаний:

- «Жетісу Шуғыласы», № 23, дата публикации: 10.06.2021г. (скрин прилагается); - в эфире телеканала ТОО « Телеканал Жетысу», в рубрике «бегущая строка» на казахском и русском языке. дата телевещания: 09.06.2022 г., целый день (эфирная справка прилагается). 4) на досках объявлений местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы, районов, городов областного и районного значения, сел, поселков, сельских округов) и в местах, специально предназначенных для размещения объявлений в количестве: 1 шт. объявлений по адресу: АЛМАТИНСКАЯ ОБЛАСТЬ, Ескельдинский район, Туленгутский с.о., с. Жетысу, улица Доскожанова , 26, (стенд ГУ «Акмата Туленгутского С.О.») Фото материалы прилагаются к настоящему протоколу общественных слушаний. (скрин прилагается)

(название, номер и дата публикации объявления в газете, с приложением сканированного объявления; сканированные

титильная страница газеты и страница с объявлением о проведении общественных слушаний)

Эфирная справка Телеканала «Жетісу» за №01-07/147 от 09.06.2022 г.

(название теле или радиоканала, дата объявления: электронный носитель с видео- и аудиозаписью объявления о проведении

общественных слушаний на теле или радиоканале подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний)

4) на досках объявлений местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (областей, городов

республиканского значения, столицы, районов, городов областного и районного значения, сел, поселков, сельских округов) и в местах, специально предназначенных для размещения объявлений в количестве 1 листа объявлений по адресам Акимат Туленгутского сельского округа
Фотоматериалы прилагаются к настоящему протоколу общественных слушаний.

12. Решения участников общественных слушаний:

Единогласно секретарем общественных слушаний избран Бельдебек Болат Далабаевич.
Количество участников – 5 человек, из них «за» проголосовало – 5 человек, «против» и «воздержавшихся» нет

(о выборе секретаря. Указать количество участников общественных слушаний «за», «против», «воздержались») (об утверждении регламента. Указать количество участников общественных слушаний «за», «против», «воздержались»)
(о признании общественных слушаний несостоявшимися с указанием причин в соответствии с пунктом 23 настоящих Правил. Указать количество участников общественных слушаний «за», «против», «воздержались»)

13. Сведения о всех заслушанных докладах: Председатель-Представитель специалист управления природных ресурсов Алматинской области Тарыбаев Асылхан Сабитович по приветствовал присутствующих, отметил, что во избежание распространения коронавирусной инфекции COVID-19 в целях безопасности здоровья населения слушания проводятся в режиме онлайн через платформу Zoom в виде видео –конференции.

Выступил: Директор ТОО НПЦ «Экология» Лучкин Анатолий Павлович – Настоящий проект «Нормативов допустимых эмиссий» разработан для карьера по добыче песчано-гравийной смеси на месторождении «Каратал-1» с целью установления нормативов природопользования. Проект разрабатывается в связи с уменьшением объемов добычи и переносом с территории карьера дробильно-сортировочного узла на другую территорию. На территории объекта выявлены 4 неорганизованных источника выбросов вредных веществ в атмосферу. Всего в атмосферный воздух выделяются вредные вещества 7 наименований (оксид азота, пыль неорганическая (2908), диоксид азота, сернистый ангидрид, оксид углерода, сажа, углеводород C12-C19) и 1 группа суммаций диоксид азота+сернистый ангидрид. Суммарный выброс составляет 0,90753 т/г, в том числе твердые-0,90753 т/год. В предыдущем проекте ПДВ составляли 9,35715488 т/год, уменьшение выбросов вредных веществ произошла в связи с уменьшением объемов добычи и переносом с территории карьера ДСУ на другую территорию.

Настоящий проект разработан для определения ущерба, наносимого источниками загрязнения объекта окружающей среде района.

(фамилия, имя и отчество (при наличии) докладчика, должность, наименование представляемой организации) (тема доклада, количество страниц, слайдов, файлов, плакатов, чертежей)

Тексты докладов по документам, выносимым на общественные слушания, прилагаются к настоящему протоколу общественных слушаний.

14. Сводная таблица, которая является неотъемлемой частью протокола общественных слушаний и содержит замечания и предложения, полученные до и во время проведения общественных слушаний. Замечания и предложения, явно не имеющие связи с предметом общественных слушаний, вносятся в таблицу с отметкой «не имеют отношения к предмету общественных слушаний».

15. Мнение участников общественных слушаний о качестве рассматриваемых документов и заслушанных докладов на предмет полноты и доступности их понимания, рекомендации по их улучшению: Рекомендации по их улучшению не было

(фамилия, имя и отчество (при наличии) докладчика, должность, наименование представляемой организации)

16. Обжалование протокола общественных слушаний возможно в порядке, установленном законодательством Республики Казахстан.

17. Председатель общественных слушаний:

Тарыбаев Асылхан Сабитович, И.о. руководителя отдела экологической экспертизы проектов ГУ «Управления природных ресурсов и регулирования природопользования Алматинской области»

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, дата)

[Подпись] 21.07.2022 г.

18. Секретарь общественных слушаний:

Бельдебек Болат Далабаевич Директор ТОО «Болашак-БСЕ»

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, дата)

№пп	Замечания и предложения участников (фамилия, имя и отчество (при наличии) участника, должность, наименование представляемой организации)	Ответы на замечания и предложения (фамилия, имя и отчество (при наличии) отвечающего, должность, наименование представляемой организации)	Примечание (снятое замечание или предложение)
1	Вопрос от Представителя управления природных ресурсов Тарыбаева Асылхана Сабитовича: Ближайшая жилая зона это село Каратальское, в 680 метров к северу от. Ближайшим крупным населенным пунктом от месторождения является г. Текели, находящийся в 1,4 км к востоку. Географические координаты угловых точек месторождения площадью 4,7 га. Имеется постановление Акимата Алматинской области №60 от 04.05.2010 года «Об установлении водоохранных зон и полос, режима их хозяйственного использования в пределах административных границ Алматинской области на реках Малая Алматинка, Каскелен, Талгар, Есик, Каратал и Коксу» где установлена водоохранная полоса – 35 метров, водоохранная зона – 500 метров.	Ответ от ТОО НПЦ «Экология» Лучкин Анатолий Павлович – Ближайшая жилая зона это село Каратальское, в 680 метров к северу от. Ближайшим крупным населенным пунктом от месторождения является г. Текели, находящийся в 1,4 км к востоку. Географические координаты угловых точек месторождения площадью 4,7 га. Имеется постановление Акимата Алматинской области №60 от 04.05.2010 года «Об установлении водоохранных зон и полос, режима их хозяйственного использования в пределах административных границ Алматинской области на реках Малая Алматинка, Каскелен, Талгар, Есик, Каратал и Коксу» где установлена водоохранная полоса – 35 метров, водоохранная зона – 500 метров.	

Замечания предложения нет, не поступали

«19» шілде 2022 ж. қоғамдық тыңдау хаттамасының 1 қосымшасы
 Приложение I к протоколу общественных слушаний от
 «19»июля2022г.

**Список участников общественных слушаний в форме открытых собраний к проекту
 «Нормативы допустимых выбросов» Раздел «Охраны окружающей среды» для разработки месторождения песчано-
 гравийной смеси «Каратап-1»; расположенном в Ескельдинском районе Алматинской области»**

№	А.Т.Ж. Ф.И.О.	Жұмыс орны Место работы	Личные данные (ИИН, № уд. личности)
1	Тарыбаев Асылхан Сабитович	ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования по Алматинской области»	
2	Бельдебеков Болат Далабаевич	Директор ТОО «Болашақ-БСЕ»	631029300705, 043471939
3	Самиева Айгуль Талдыбаевна	Местный житель	801215402448, 035880891
4	Лучкин Анатолий Павлович	Директор ТОО ИИПЦ «Экология»,	990740003013
5	Орманова Светлана Алексеевна	Местный житель	860817400284, 049033557

ЖАҢА ҚАЗАҚСТАН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

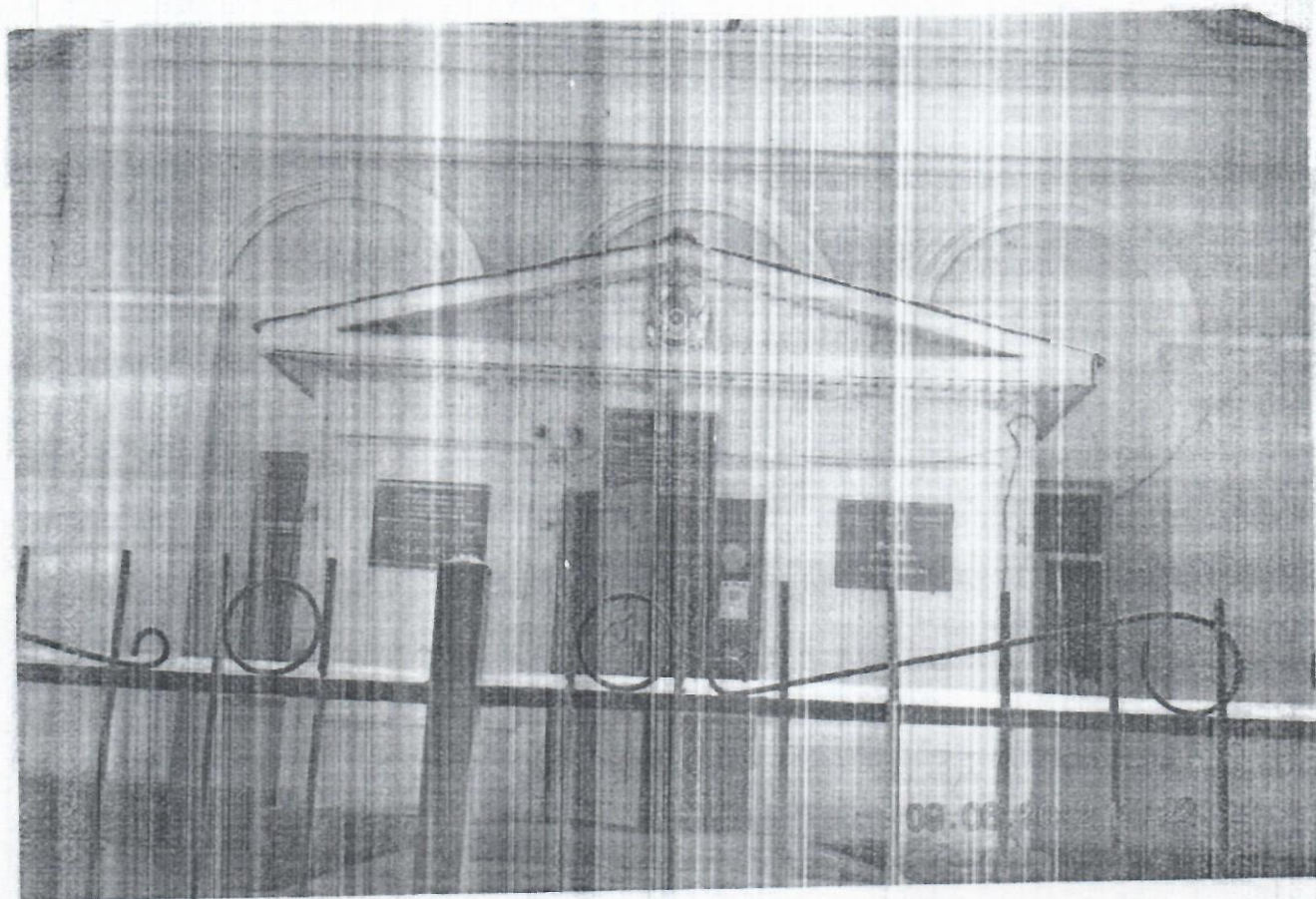

5 МАУСЫМ

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
РЕФЕРЕНДУМ**

QAZAQSTAN

Blank form with horizontal lines for text entry.

Алматы Республикасы
Алматы облысы
Талдықорған қаласы
«Жетісу Телеарнасы»
ЖАУАПКЕРІШІЛІГІ
ШЕКТЕУЛІ

«Жетісу» Телеарнасы ЖШС
Алматы облысы, Талдықорған қ.,
Доскожанов көшесі 28,
тел: 8 (7282) 40-00-83
e-mail: info@zhetysutv.kz
Телеканал Жетісу

09.06.2022
01/04/144

ТОО «Телеканал «Жетісу»
Алматы облысы, г.Талдықорған,
ул. Балапанова 28,
тел.: 8 (7282) 40-00-83
www.zhetysutv.kz

ЭФИРНАЯ СПРАВКА

Настоящим, ТОО «Телеканал Жетісу» подтверждает, что 09.06.2022г, в эфире телеканала «Жетісу», в рубрике «бегущая строка» прошло объявление на русском и казахском языках следующего текста:

19.07.2022 ж., сағат 15:00-де, Алматы облысы, Жетісу ауданы, Доскожанов көшесі, № 26 мекен-жайы бойынша «Қаратал-1» кен орнындағы ПГС карьері үшін «Жол берілетін шығарындылардың нормативтері» жобасы бойынша қоғамдық тыңдау өткізіледі. Онлайн конференцияға сілтеме: <https://us05web.zoom.us/j/83667400598?pwd=U0tBT0toZjRjQVJhK3VjTIRUaVR1UT09> Конференция идентификаторы: 836 6740 0598, кіру коды: r26msj.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «Болашақ БСЕ» ЖШС. Қосымша ақпарат алуға болатын байланыстар мен электрондық мекен-жай: тел. 87017818124, e-mail: bolashak-bse2020@mail.ru жоба материалдарымен сайтта танысуға болады: ecportal.kz. «Экология» ҒӨО ЖШС әзірлеушісі, тел. 87282 41-39-42.

19.07.2022г, в 15:00 часов, по адресу: Алматинская область, с. Жетісу, ул. Доскожанова, №26 будут проводиться общественные слушания по проекту «Нормативы допустимых выбросов» для карьера ПГС месторождения «Қаратал-1». Ссылка на онлайн конференцию: <https://us05web.zoom.us/j/83667400598?pwd=U0tBT0toZjRjQVJhK3VjTIRUaVR1UT09>

Идентификатор конференции: 836 6740 0598. Код доступа: r26msj. Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Болашақ БСЕ». Контакты и электронный адрес по которым можно получить дополнительную информацию: тел. 87017818124, e-mail: bolashak-bse2020@mail.ru. Ознакомится с материалами проекта можно на сайте: ecportal.kz. Разработчик ТОО НПП «Экология», тел. 87282 41-39-42.

Руководитель отдела рекламы и маркетинга

ТОО «Телеканал Жетісу»

Жұмабай М.

жұма 10 маусым
2022 жыл

Eskeldi eli@mail.ru

Ескелді аудандық қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық газеті. Газет 1930 жылғы 13 қазаннан шығады.

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ
ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖАСАҒАН ҮНДЕУІ

ҚҰРМЕТТІ ОҚАУДАСТАР!

[illegible][illegible]

іздер нағыз патриотизмнің үлгісі
өтіп. Қазақстанның дйекті дамуы
зор үлес хостықыздар. Еліміз үшін
бетбұрысты гетте заңды құқықтарын
даланып, өздерінің ұстанымдарын
қан бұл азаматқа ризашылығымды
арам.

га Заңға өзгерістер енгізу жәрмеңкесін аяқтау соңғы саты-
і емес, енді басталғанын білдіреді.
елімізді жан-жақты жаңғырту
жастырылды. Жаңартылған Конститу-
ция негізінде билетін Басқын институт-
дімсізетін мемлекеттің тиімді моделін
ықпалына. Олардың арасындағы
есім мен толық-теңдік механизмі
айтылды. Дәйексіз саяси жаңыру
ғық экономикасы дамытуға, ұлттық

A black and white portrait of a middle-aged man with short, light-colored hair, wearing a dark suit, white shirt, and dark tie. He is standing in front of a wall. To his left is the Malaysian coat of arms, featuring a sun with rays and a crescent. To his right is the United Nations emblem, which is a world map surrounded by olive branches. The image has a grainy, high-contrast quality.

кәсіпкерлікті нығайтуға ықпал етеді.

Енді біздің алдымызда ұшақ әрі әділе экономикасы құрып, заманға реформа жүргізу мәңгі тұр. Қолдан жасалған монополияларды түбегейлі жойып, қос байлас жинақорында тосқауып қалмағымыз. Біз қосқарлардың бастамаларына қолдау көрсетіп, жеке меншікті сақтау босаңестікті күшейтудіміз керек.

Алдамизда экономиканы шалып
өтүрүштөрдү бойынча ачуу-
жылыстар түр. Жогоры енада ачуу-
жылыстары мен күштү өлкө-логистика
жүйөсү деңгээл, барлык салада цикло-
экономия даялыштары үшүн шыр-
лар кабылдау көкөт; Елмизде орнор-
думушын негизт кыгуушү күшү өсө-
білім және азаматтык бөлөкөндөк бөлү-
түш. Тек сонда гана өзін-өз кайтма-
ететін орта тал пен тейдө экономика
даялыштары алмаш. Бундай экономика
күтүрді алеттөк бөлүгө, салаалык жүйөсү орнор-
ашуу, түрмө салышы түрүктө атуушы
және барлык азаматтарды толукка-
жөтүлүнө мүмкүндө бердө.

Мемлекеттік аппараты жаңыртып, бюрократиядан бөрініш арылту үш жүйелі жұмыс жалғасады. Біз қоғамның

барлық елдерінің талап-тілектеріне жауап беретін азық-мемлекет құруының өрісі. Басқару жүйесінің тиімділігі жұмыстың өрлеуімен өлсес, түпкі нәтижемен ашынатын болады. Мемлекеттің алғашар бизнесмен, ұлалықтан еміне ұйымдастыру және зоматтармен тығыз жұмыс атуына бұл назар аударуға тиіс. Сол арқып ел мүдделеріне тиіс тиімді шешімдер қабылданып, халыққа көрсетілетін қызмет сапасы көтерілетіні түсініледі.

Мемлекеттің қызметкерлері барынша азық-жұмыс жүргізіп, халыққа шынайы өспіп беруі керек.

Мейпакеттик кызмет дегенимиз – жеке бастын бак-дәулетин арттыратын жер емес. Бул – туған халқыңның алдында аырықша жауапкершілік аркалау деген сөз.

Конституциялық реформалар бүгін қазақ саясатын жаңыруға жол ашды. Парламент пен Үкімет Конституцияға енгізілген өзгерістерге сай Заңнамалық тиісті өзгерістер енгізу қажет. Қазақстанда тиімді құқық қорғау және сот жүйесін құруға мүмкіндік беретін реформалар әзірленуі тиіс. Мұны өлеңдік тақрибпен есере отыр- тырғыз жазған ақынның жанында.

Біз қоғамның және бизнес өкілдерінің өз құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға

суранысы арта түскенін көріп отырмыз. Елімізге азаматтар мен кәсіпкерлердің бағынша қорғайтын құқық жүйесі қажет. Заңнамда мемлекетіміздің тұрақты дамуына тежейтін ешқарудың да болмауы тиіс. Заңмен талабына сай келмейтін және құқық бұзатын нормалардың бар екенін қоюға

Еліміздің экономикалық ресурстарын шағын ғана топтың қолына шоғырландырып оларға артықшылық берген заңнаманы қайта қарау қажет.

Елден жылыстығын қорқыны және заңсыз жекешәндірлген активтерді мемлекеттің иелігіне қайтару жөнінде Мемлекетаралық комиссия құрылды. Бұл үшін мемлекеттің Жарыққа қол қойыны.

Биз адам курыгы мен бостандыктын доркуа жуюсын гешенде турде куиштендирилгенден багдарымызды жалгастыра бермиз. Курыктыя реформа аясында Конституциялык сот кайта курылады. Ошак курылышына жудел оркет эту тетлин ентлу кает. Соц. азаматтарымыз ораса аманды инс-тут кызметин пайдамы сезне алады. Жана Эдлетте Казакстанда полицейлерди б.бырыгына б.иледе прокурорлар мен б.какты с.илеаларга ж.т.

берілмейді. Қоғам құқық қорғау және сот жүйесінің ішкі аралында өзара

Мен әлімзді дамытудың осы және басқа да мәселелер бойынша нақты шешімдерді қыркүйек айында ететін Парламенттің кезекті сессиясының аяғына дейін айтқым

[illegible][illegible]

Референдум қорытындысын бiлдiрiм мемлекеттiлiгiмiздiң тарихында мұндай жаңа дәуiр басталғанын көрсетедi. Халқымыз өз таңдауын бiлдiру арқылы түпкiрi бетбұрыс жасауға ұмтылғанын көрсеттi. Жасамағыз ел болашақ деген ниетiн жетiкпейтiн баяқтаты.

Елшіміз дамыту үшін ықпалды көрсетіп, жұмысқа келетін маңызымызға қолдау түрде жетеміз. Мен бұған қамп санеймін бүгін бәулетіз қазақстандамыз дамып жатқан да жаңа дәуірге жол ашылды. Осы жолда бірігімізді бағалайы, бағалайы болсаң.

Жаңа Қазақстанды баруы

Ақарда, 6-маусым, 2022 жыл

ЖЕРЛЕСТЕР МЕРЕЙІ

Жуырда Талдықорған қаласы,
І. Жансүгіров атындағы мәдениет
сарайында Облыс әкімінің жүлдесі
үшін XX «Жетісу» жулдыздары - 2022»
балалар шығармашылығы байқауының
марапаттау рәсімі және гала-концерт
өтті. Ежелгі ауруынан қатысқан
үніктірлерімізге жоғарғы деңгейде
көрсеткен еңбектері үшін жүлделі
орындар табыстылды.

«Керкешова» номинациясы бойынша тыбай ауылы, Б.Жолбарысулы атындағы орта тастық Айлаңа Паржан балсыма қауымы.

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫНЫҢ ЖАҢА ОБЛЫСТАР
ҚҰРУ ТУРАЛЫ ЖАРЛЫҒЫ КҮШІНЕ ЕНДІ

Маусымның 8-жұлдызында мемлекет басшысының Абай, Жетісу мен Ұлытау облысын қуру туралы Жарлығы күшіне енді. Осылайша еліміздегі облыстар саны 17-ге жетті.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың наурыз ортасындағы халыққа Жолдауынан кейін Қазақстанда тағы үш облыс пайда болатыны белгілі болған: Шығыс Қазақстан облысының Семей аймағында – Абай облысы, Қарағанды облысының Жезқазған ауданында – Жезқазған облысы, Ақмола облысының Ақтөбе ауданында – Ақтөбе облысы.

Ахмет Байтұрсынұлы:

Таһир Жомартбаев сұрайды: «Әуелі қазақша оқытуға керек кітаптар байыр ма? Дайыр болмаса, неғайша кітаптарды аламыз ба? Олардың қайсысы жақсы?» – деп. Екінші, «Ноғайлардың тәртіпті мектептерінде тұтынып жүрген пырығармаларын сол күйінде аламыз ба? Иәи қазаққа лайықтап, ыңғайлаймыз ба?» – деп.

Үл күнде қазақша оқуда кемшілік п. Әуелі, оқу құралы кітаптар жоқ. Неғайша оқу құралдары қазаққа жетпейді. Екінші, қазақ мектебіне жеткен пырығарма жоқ, онысы үл бір жөнмен шығайды. Үшінші, ла оқыту ғылымимен хабардар тәлімдер аз.

Сы үл кемшілік үшеуі де шіден тастамай, ойлап жүрген рәселердің аң басы. Жастардың үлгеріме жұмысы түзелей, жұрт түзелейді. Оқу ісін түзуге көп рес көрек, оның біде бұл күнде й де жоқ. Ай мен күнде, әйбеге идея білім – кін ортасындағы мүлік, ан әйбеге ала алғандар алып жар, ала алмағандар құр қалып жар. Сол құр қалып отырғаның бірі жақын қазақ. Құр қалыпты қазақтар де әйел, баласын оқытуға, білім ретуге ырылассыз емес, бірақ нәден басталған жұмыс тәртіпте зе алмай жетпей. «Қос жүре япар» деген, түбінде түзелейтін тас, түзетуге жұрт азаматы қам лас. Оуды керек қыла бастағаны күртке де ірі бастағаны. Халықтың әуелі баланың еді оқи саяқты е – бірте, азырақтан бөлмеңді, пәндә күстей ұшып жүрген, теңде анықтай жүріп жүрген, жылда рамен сағатта хабар алып, жүз жырғы жерлерден ауызба – ауыз кілеп отырған жұрттан сол күйге ден емес, бірте – бірте жеткен. Бауын деген жерге, бәтің туу болса, темісқан, барасын. Жұрт жұмысы Темісқан болса, аз-азадан ілгері жылып, оны қазағушылар болса, ілдегі жеріне жетеді. Сол жұрттың үл – оқу. Оқуды керек қылып жүрген ақтар оқу керек нәрсе әкенін бұл де білмей тұрған жоқ, бірақ оқудың

жөңі болатын менісін, ретін білмейді. Кебіне оқытты деген құр аты болса, соған қанағаттанады. Қалай оқытып, не білдіріп жатқанымен жұмысы жоқ. Екі жыл, үш жыл оқып қат танымаса да, баланың ата-анасының ойына кіріп шықпайды.

Оқу жұмысының үш жағы үш нәрсеге тіреледі. Бірі ақшаға, бірі құралға, бірі мұғалімге. Осы үш тіреуі бірдей тең болса, оқу қасандмай, ауытқымай, тузу жүреді. Ол үшеуі тең болмағандағы оқу жұмысы зумалы жүк сияқты, орнықсыз. Жүгі ауған жәшіктің жүрісі әнбейді. Орнықты оқу болмай, қалт-қалт етіп оқытқан оқу білім үлгеріп жарытпайды. Жастары айтылған оқу жұмысының үш тіреуі де біздің қазаққа бұл күнде сай емес. Бірақ бірте-бірте сайлы болып, жөңделер деп үміт етеміз.

Әуелгі тіреу – ақша, ол жұрттан шықпаса, Қазақ оқу керек екенін біле бастады, баласын оқытпайын дейтін қазақ жоқ. Бірақ жұрт баласын жұрттық қылып жұрт үстінен оқытатын дәрежеге қазақ өлі жеткен жоқ. Әркім өз баласының ғана оқығанын ойлайды. Әр баланың балсын қосып құраса, бәрі жұрт баласын болатындығын, ол жұрт баласын оқыту жұрт міндеті екендігін айыратын ес қазаққа өлі кірген жоқ. Мұны білгерлік қазаққа ес кіргенше оқудың ақша жақ тіреуі орнықты болмайды. Екінші тіреуі – оқуға керек құралдар. Ол құралдардың ішінде ең қымбаты – оқу кітаптары. Оқу құралдары сайлы болмаса, оның ішінде оқу кітаптары оңды болмаса, оқу да оңды болмайды. Шеберге аспап серік, мұғалімге құрал серік. Аспапсыз шебер еш нәрсен істей алмайды, құралсыз мұғалімдер бала оқыта алмайды.

Сондықтан қазаққа оқу құралы кітаптар болмаса, неғай кітаптарымен оқытпаққа шара жоқ. Қазақ балаларын неғай кітаптарымен оқытуда қолаясыдық, кемшілік көп, бірақ амалсыз ол кемшіліктермен келісеміз. Неғай кітаптарымен оқытқан соң, олардың пырығармаларын алмасқа да болмайды. Пырығармасын қазаққа ыңғайлаумен, қазақша құралдар

«ОҚЫТУ ЖАЙЫНАН»

сай болмаған соң, пырығарма бір жаққа, оқу екінші жаққа – екеуі ең жаққа кетеді. Пырығармада керек деген нәрселердің бірі болмаса да, көбі оқу құралдарынан табыларға керек. Ноғайдың тәртіпті мектебіндегі пырығармасын ала тұратын болған соң, оқу кітаптарын да сол тәртіпті мектептерінен аларға тиіс.

Оқудың үшінші жағының тіреуі – мұғалім. Жақсы мұғалім мектепке жан кіргізеді, басқа кемшілігі болса, мұғалімнің жақсылығы жабады, білдірмейді. Мұғалім нашар болса, сайлы мектепте отырып сабақ бері алмайды. Мұғалімді оңай нәрсе 242 емес. Тәртіптен жасалған оқу құралдарымен оқытуға тәртіптен оқыта білетін мұғалім керек. Оны білмейтін мұғалімдер тәртіптен жасалған оқу құралдарын тәртіпсіз жасалған құралдар орнында тұтынады. Усуды құралдарды бұл сияқты тұтына, усуды құрал шығарғанда не мағына бар? Усуды құралдар балаларға оқуды

жөңілту үшін шығарылады. Оқыту жалын білетін мұғалімдерге тәртіпті құралдармен оқытқанда өзіне де, балаларға да оқу жұмысы оңай болады, екі жағы да қиналмайды. Оқыта білмейтін мұғалімдер оқу жұмысының салмағын балаларға ғана артып, өзі «Әй оқуңдар!» деп тыныш отырады. Ондай оқу мұғалімге тыныш екені рс, оқудың мақсатты нәрсесі мұғалімнің тынышлығы емес, балалардың білім үйренуі ғой. Оқыта білмейтін мұғалімдердің белгісі осы – «Әй оқуңдар!», бұлардан балалар білім үйреніп жәрмемейді. Бұлардан басқа усул жәділ мұғалімдері бар. Бұлардың өздері де өзі түрлі оқытады: біреулері усул мәдіне, біреулері усул сотие жолымен. Бұл екеуінің жатсымы – усул сотие жолы. Оны бірақ жақсы білгізін мұғалімдер аз, сондықтан көбі – усул мәдіненнен оқытатындар да оқуды өзі түрлі бастайды. Біреулері төте қарпент бастайды. Біреулері дыбыспен жаттықтырғаннан кейін, балаларға қарп көрсетеді.

Бұл екеуінің әбзалы дыбыспен жаттықтырғаннан соң қарп көрсету усул сотие тәртібінің негізі – дыбыспен жаттықтыру. Оны дұрыс оқып, орнықты етіп, істегеннен кейін, оған ағы оқу жазу жұмысының бәрін сол тіреу болады. Бірақ қарп бір зор кемшілік – мұғалімдердің ішкі дыбыспен жаттықтыру жөнін білмейді. Білмеген соң, оған қарпты Тәуелсіз қарпент бастағанын оңай көреді. Онысы дұрыс емес. Рас, дыбыспен жаттықтыруға білім көбірек керек, ондай оқыту жазу жұмысына оған келетін жөңілді көп. Мұғалімдердің көбіндегі кемшілік – қазақ сөзінде дыбысты ағыра білмейді. Ол кемшілік түзгілестей нәрсе емес. Оны жоғалту оңай. Ол жоғалмағандарда усул сотие жолымен әсіресе дыбыспен жаттықтыруға оқыту үшін. Сондықтан мұғалімдер қазақ тіліндегі дыбысты жазу білуге керек. Оны әзірле сәлді ағыра ағыра үйренуге болады. Онымен бірге алмағандарын білетіндерден үйрену – ол үшін көп болса бірер жеті білген.

Сөздің тұрар жері мынау, қазақ мектебінде оқытатын қазақ тілінде әліппелерден басқа қазі кітап жоқ. Бірақ олардың бәрі де болады. Қазақ мектебінде оқу үш жылдық білім қолпайы. Сол үш жылға керек кітаптар шығуына талап етіп жатырған адамдар бар. Олар шыққанша, мұғалімдер де өз тарапындағы кемшілік жерлерін толықтыруға қам қыларға керек. Екінші, мұғалім алатын халыққа жоғары айтқан түрде қарап мұғалім аларға керек. Әзі танып отырып, «Әй оқуңдар!» деген мұғалімдерге жолмасқа керек. Олардан балалар өш білім үйренейді. Оқырлық шағы зайа кетеді. Олардың басқа мұғалімдердің арасында тәңдеу усул сотие, оның ішінде де дыбыспен жаттықтыра білетін мұғалімдерге түсуге керек. Усул сотиелік табылмаса усул мәдіненнен алу керек. Жақсы мұғалім табылғаннан кейін, мектепке керек құралдардан ғана сәйлап беру тиіс. Дүкенде үстің нәрсен істей алмайды, мұғалімдер де қандай жақсы болғанын құралсыз балаларды оқыта алмайды.

1933 ж.

ХАБАРЛАНДЫРУ

3.07.2022 ж., сағат 15:00-де, Алматы облысы, Жетісу аыны, Досқоқанов көшесі, № 23 мекен-жайы бойынша аралат-1а кен орнындағы ЛПС карьері үшін «Жол берілетін ағырыңдылардың нормативтері» жобасы бойынша қоғамдық қауу өткізіледі.

Іялай конференциясы сілтеме: <https://us05web.zoom.us/j/837400598?pwd=U0tBTD0tZjRjQVlnK3VlTjRlUVR1UT09> инференция идентификаторы: 836 6740 0598, зу кодсы g26msj.

алғандық қызметтің бастамашысы: «Болашақ БСЕ» ЖШС, сымша ақпарат алуға болатын байланыстар мен электрондық кен-жай: тел. 87017818124, e-mail: bolashak-bse2020@mail.kz, жоба материалдарымен сайтта танысуға болады: ecorportal.kz, «Экология» ФӨО» ЖШС әзірлеушісі, тел. 87282 41-39-42.

ОБЪЯВЛЕНИЕ!

1.07.2022 г. в 15:00 часов, по адресу: Алматинская область, Жетісу, ул. Досқоқанова, № 26 будет проводиться общественное слушание по проекту «Нормативы допустимых выбросов» а карьера ЛПС месторождения «Каратал-1».

ылқа на онлайн конференцию: [tps://us05web.zoom.us/j/837400598?pwd=U0tBTD0tZjRjQVlnK3VlTjRlUVR1UT09](https://us05web.zoom.us/j/837400598?pwd=U0tBTD0tZjRjQVlnK3VlTjRlUVR1UT09)

идентификатор конференции: 836 6740 0598, id доступа: g26msj.

ициатор намечаемой деятельности: ТОО «Болашақ БСЕ», факты и электронный адрес по которым можно получить до-

GIBRAT

Бір адамның өмір сүруге деген құлшынығы кеміп, бүкіл жолы жабылып, түнілердей болады. Өзін ешкімге керек емесіей сезінгеннен өткен азап бар ма? Үйіндегі жылтыр ағатын заттың бәрін сатып жіберген. Содан күнделікті нан-суын тауып іше алмайтын-дай төменге түсіп, шын басынан шыңырау құзға құлдырап, түпте мас күйде бұлдырап жатқанда көзіне керулет астындағы есі қобдиша түсті. «Әй, мынау менің бір кездегі қобдишам емес пе? Осының ішінде не бар екен?

Сатуға тұратын бір зат табылса жақсы» деп жоралған барып, керулет астына қолын созып, жан басып, мың қабат сүмелекпен бітпеген кене қобдишаны суырып алып ішін ақтары бастады. Жөңді ештеке шығайды. Қысық шеге, Себі жөңді бақта. Көкір-шүкір. Тек қынабында

кездікті жеңіе сұртты. Одан қайрақ іздеді. Қобдишаның түбінен сынық қайрақ тауып алды. Пышақты соған қайрады. Одан сыртта шығып, құммен тазалады. Есінің алдындағы тасқа жаныды. Қайтадан қайраққа салды. Біраз терін текті. Ебден татанып, пышақ өкені біл-бен қала жаздаған дүңгенің пішіні шыға бастады. Не кері: өзі де тұрғыны Се-саслап шебер емес пе, пышақты татынан арытқанша бірнеше күн қайрады. Жүз жарырап, өзі сондай ұшыр, жүз қылпып тұрған өткір пышаққа айналған күн өзі ісіне көңіл толған бейбақ. «О, енді ұсынып кірді. Сені сатып алатын адам табылатынына сенімдімін. Мынадан өткір пышаққа бір шөлмек емес, бір жасік арақ алатын шығармын» деп ойлады. Ол өсітіп тұрғанда көршісі жетіп келді.

Керші, сенің мал соятын өнерің бар еді ғой. Құрбан айт кезі. Бір үлкен сек ежелгімен, солтын қасағұлы талпап отырмын. Көметесің жіберсейші. Ма, қолыңда керемет кездік тұр ғой. Біздің үйде не көп пышақ көп, бірақ мынадай алмас емес, – деп бұны қояр да қоймастан аулаққа напарды.

Аз уақыттың ішінде секісі сойып, қауырт бәрі қолындағы пышаққа

өбден сынады. Әрі ең жақсы іскі жұмысады.

Адамдар алғыспен қоса, қатпарға ақша салды. Қобдишаның шалғын малдың өткен ет те бөліп болды. Аз күннің ішінде үй-шімнің әл-аулаты оңалып өзгеріп қалды. Содан бұрынғы шебер пышағын ұстап, ағырып ойлаңды. «Сен ғой тот басып пален жылдан бері аяқ асты қаттың. Мен сені іздедім. Мен бұнымен. Сені басқан тот мені де оқырған басты. Жүрегім қарайды. Бар жылы қасиетіңнен ағырылды. Білген өнерім де ұмытыла бастады. Сені қалай тауып алып, таттан тазартып, сол сәттен бастап сен пайдаға астың. Адамдарға көп пайдан тиді. Сенің арқанда мен де жұрттан жақсы сөздер естідім. Мен түсіндім. Мен де тап сен сияқты іш-сіюімдігің талтан тазалануым керек екен» деп әлгі адам дұрыс жолға қайтып оралды. Көп уақыт өтпей тұрмысы түзеді. Байында. Ел-жұрт оны сыйлаптын құрметтейтін болды. Қас бұзабанды қолына қайта оралған өткір пышақ осылай іесін жөңе салды. Қуау қолға түсуіне себеп болды.

Иә, кейде тузу жолының адасыл жүрген адамға біздің бір жылы